

Archiv obce Rakolusky

1926 - 1945 (1950)

Inventář

EL NAD č.: 136

AP č.: 183

Kateřina Nová, Petr Hubka, Zuzana Kliková

Plasy 2009

Obsah

Úvod:

I. Vývoj původce fondu	3
II. Vývoj a dějiny fondu	4
III. Archivní charakteristika fondu	4
IV. Stručný rozbor obsahu fondu	4
V. Záznam o uspořádání fondu a zpracování archivní pomůcky	4

Přílohy:

Příloha č. 1: Seznam použitých pramenů a literatury	5
---	---

Inventární seznam	7
--------------------------	---

Tiráž	9
--------------	---

I. Vývoj původce fondu

Vesnice Rakolusky leží u řeky Berounky 10 km jihovýchodně od Kralovic na stejnojmenném katastrálním území o rozloze 2,42 km² v nadmořské výšce 312 metrů. Název vsi je odvozen od staročeského „luskati“, „lúskati“, „louskati“ ve významu *osada lidí, kteří louskají raky*. Původně Rakolusky byly majetkem kláštera sv. Jiří na Pražském hradě. Od 13. století sdílela ves společné osudy s hradem Krašovem, až se s ním dostala v druhé polovině 17. století do vlastnictví plaského kláštera. Součástí plaského dominia byla až do zrušení patrimoniální správy v roce 1849, kdy plaské panství vlastnil rakouský kancléř Klement Václav Lothar kníže Metternich-Winneburg.

S platností od 1. ledna 1850 přešla část pravomocí na nově vytvořenou prvoinstanční politickou správu a část na nově zřízenou samosprávu, vykonávanou na místní úrovni prostřednictvím místních (později též politických) obcí. Hned v roce 1850 byla katastrální obec (osada) Rakolusky spojena s katastrální obcí Bohy v místní obec Bohy. Takto ustavená místní obec si zřídila příslušné obecní orgány, obecní úřad, volený obecní výbor (od roku 1919 zastupitelstvo) a z jeho středu volené představenstvo (od roku 1919 radu) v čele s obecním představeným (purkmistrem či starostou).

Obec Bohy náležela do kraje Plzeňského, politického a soudního okresu Kralovice. Obě katastrální obce patřily církevní římskokatolickou správou k faře v Kozojedech, kam také docházely až do roku 1910 místní děti do obecné školy. V uvedeném roce byla otevřena nová obecná škola v Bohách a Rakolusky se staly jedinou příškolovou lokalitou.

Přes úzké sepětí obou osad byla silnice mezi nimi postavena až v průběhu prvního desetiletí 20. století. Po první světové válce se Rakoluským podařilo prosadit rozdělení místní obce Bohy na dvě samostatné obce, Rakolusky a Bohy. S platností od roku 1922 vznikla samostatná politická obec Rakolusky. V nové obci byl ustaven obecní úřad a současně zvoleny obecní orgány, devítičlenné obecní zastupitelstvo, tříčlenná obecní rada a nově povinně zřízená čtyřčlenná finanční komise. Rakoluské obecní zastupitelstvo dosazovalo svého člena do místního honebního výboru.

Na počátku 30. let 20. století začalo obecní zastupitelstvo jednat o elektrifikaci, ale pro nedostatek finančních prostředků muselo od ní odstoupit. V únoru 1937 obdržela obec od Zemského úřadu v Praze povolení provozovat loďkový přívoz přes Berounku a vybírat na něm poplatky.

Jediným ve fondu doloženým činným spolkem v obci je sbor dobrovolných hasičů společný pro obce Bohy a Rakolusky.

Obecní úřad Rakolusky definitivně ukončil činnost na přelomu května a června 1945, kdy byl zvolen Místní národní výbor Rakolusky.

Vývoj počtu obyvatel a domů v místní obci

Rok	Počet	
	lidí	domů
1921	87	19
1930	84	18
1950	68	21

Přehled doložených starostů obce

Rok	Starosta
1926 - 1931	Bohuslav Plaček
1931 - 1936	František Říha
1931 - 1938	Josef Hruška
1938 - 1944	Ladislav Bílek
1944 - 1945	Miloslav Plaček

II. Vývoj a dějiny fondu

Písemnosti byly po celou dobu fungování obecního úřadu pravděpodobně ukládány vždy u právě úřadujícího starosty. Na přelomu května a června 1945 nahradil obecní úřad Místní národní výbor Rakolusky, který obecní spisovnu převzal do péče. Na podzim roku 1955 provedl archivář plaského okresního archivu Jaroslav Vavřík na MNV Rakolusky první odbornou prohlídku spisovny a skartaci úředních písemností. Z předloženého písemného materiálu národního výboru a obecního úřadu vytřídil 3 balíky, které byly následně převezeny do archivu. Podle dodatečného zápisu v knize přírůstků z roku 1996 (přírůstkové číslo 1002) bylo převzato celkem 0,24 bm z let 1926-1949.

Roztřídění písemností a zaevidování fondu Obecní úřad Rakolusky provedl záhy po převzetí Jaroslav Vavřík. V roce 1962 na jeho činnost navázal jeho nástupce JUDr. Josef Pankraz, provedl inventarizaci fondu a vypracoval soupis písemností Obecní úřad Rakolusky 1917-1945. V roce 2000 byl v souladu s metodickým návodem na pořádání a inventarizaci archivních fondů, vydaným archivní správou Ministerstva vnitra v Praze dne 31. ledna 2000 čj. AS/1-284/2000, původní název fondu Obecní úřad Rakolusky nahrazen názvem novým Archiv obce Rakolusky.

III. Archivní charakteristika fondu

I přes malý rozsah fondu byly archiválie rozděleny na knihy, spisový materiál a účetní materiál. Jednu inventární jednotku tvoří u knih jedna kniha a u spisového materiálu věcně vymezený soubor písemností.

Původcem fondu je Obecní úřad Rakolusky. Časový rozsah vymezují roky 1926-1945 (1950). Posteriora fondu tvoří záznamy Místního národního výboru Rakolusky v knize zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva, obecní rady a komisí z let 1945-1950 (inv. č. 1), dále účetní zápisy v hlavní knize z let 1945-1947 (inv. č. 4) a v pokladním deníku z let 1945-1948 (inv. č. 5). Vnitřní skartace se neprováděla. Fyzický rozsah fondu činí 0,19 bm. Archiválie jsou psané v češtině. Podle přílohy č. 3 zákona č. 499/2004 Sb. byla kniha zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva, obecní rady, komisí (inv. č. 1) zařazena do I. kategorie, ostatní archiválie do II. kategorie. Stav fondu z hlediska úplnosti dochování písemného materiálu lze označit jako torzovitý. Archiválie se v době zpracování fondu nacházely ve vyhovujícím stavu, nevyžadujícím restaurátorský ani konzervátorský zásah.

IV. Stručný rozbor obsahu fondu

Nejvýznamnější archiválií je kniha zápisů ze schůzí obecního zastupitelstva, obecní rady a komisí (inv. č. 1). Ačkoliv byla vedena až od roku 1926, je jediným pramenem fondu zachycujícím počátky činnosti tohoto obecního úřadu. Lze z ní získat také základní informace o fungování jednotlivých obecních orgánů, o majetkových záležitostech a o kulturním životě obce.

V. Záznam o uspořádání fondu a zpracování archivní pomůcky

Fond Archiv obce Rakolusky 1926-1945 (1950) uspořádala a pomůcku sestavila v dubnu 2004 Kateřina Nová. Úvod k inventáři napsali v lednu 2008 Kateřina Nová, archivářka, a Petr Hubka, ředitel Státního okresního archivu Plzeň-sever se sídlem v Plasích. Čistopis pomůcky v únoru 2009 vyhotovila Zuzana Kliková.

Přílohy

Příloha č. 1

Seznam použitých pramenů a literatury:

SOMMER, Johann Gottfried. *Das Königreich Böhmen, statistisch-topographisch dargestellt*. Sechster Band. *Pilsner Kreis*. Prag, 1838.

DUNDERA, J. A. *Království České, staticky-polohopisně popsané*. Praha, 1845.

PALACKÝ, František. *Popis království Českého*. Praha, 1848.

Handbuch der mit a. h. Entschliessung vom 26. Juni 1849 genehmigten Gerichtseintheilung des Kronlandes Böhmen mit zugleich Berücksichtigung der mit a. h. Entschliessung vom 4. August 1849 genehmigten politischen Eintheilung. Prag, 1850.

Zevrubný popis rozdělení země království Českého. [Praha], [1854].

Verzeichniss der Orts-gemeinden im Königreiche Böhmen. Prag, [1862].

Seznam míst v království Českém. Praha, 1872.

Seznam míst v království Českém = Orts = Repertorium für das Königreich Böhmen. Praha, 1886.

Seznam míst v království Českém = Orts = Repertorium für das Königreich Böhmen. Praha, 1893.

Seznam míst v království Českém. Praha, 1907.

Seznam míst v království Českém. Praha, 1913.

Vyhláška presidenta zemské správy politické ze dne 27. prosince 1923, číslo 537.937, o rozloučení a sloučení obcí v Čechách, které bylo povoleno v roce 1922. č. 12/1924 Z. z.

Statistický lexikon obcí v republice Československé. Praha, 1924.

Statistický lexikon obcí v republice Československé. Praha, 1934.

Amtliches Deutsches Ortsbuch für das Protektorat Böhmen und Mähren. Prag, 1940.

Retrospektivní lexikon obcí Československé socialistické republiky 1850-1970. Praha, 1978.

VOŽENÍLEK, Jan. *Předběžné výsledky československé pozemkové reformy: Země Česká a Moravskoslezská*. Praha, 1930.

DYK, Jan. *Popis politického okresu Kralovického*. Praha, 1886.

UHLÍŘ, Josef. *Obecní zřízení a řád volení v obcích pro království České*. Praha, 1915.

JOACHIM, Václav. *Řád volení v obcích s prováděcími nařízeními a novela k obecním zřízením*. Praha, 1919.

WEYR, František. *Řád volení do obcí*. Brno, 1920.

KAŇÁK, Josef. *Základy správy obecní, správní příručka českých zemí*. Kutná Hora, 1927.

FLÖGEL, Jaroslav. *Praktická příručka pro obecní a okresní funkcionáře*. Praha, 1931.

ZETEK, František. *Popis politického okresu Kralovického*. Kralovice, 1932.

ZETEK, František Josef. *Kralovice a okolí*. Kralovice, 1933.

KYPR, O. *Obecní zřízení v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. Praha, 1933.

HLEDÍKOVÁ, Zdeňka – JANÁK, Jan – DOBEŠ, Jan. *Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost*. Praha, 2005. ISBN 80-7106-709-1.

CAIS, Petr. Účetní materiály kamerálního účetnictví obecní samosprávy v Čechách v letech 1850 – 1945 (se zřetelem k situaci v českém pohraničí). *Archivní časopis*, 2006, roč. 56, č. 4, s. 249–285.

EDL, Jan. Přehled změn v územní organizaci politické správy v letech 1928 – 1948. *Paginae historie: sborník Národního archivu*, Praha, 2006, roč. 14, s. 483–546.

Inventární seznam

Inv. č.	Obsah a popis	Časový rozsah	Číslo ev. j.
I. Knihy			
1	Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva, obecní rady, komisí	1926 - 1945 (1950)	K 1
II. Spisový materiál			
2	Voličský seznam	1938	N 1
3	Trestní list	1943	N 1
III. Účetní materiál			
4	Hlavní kniha	1931 - 1945 (1947)	K 2
5	Pokladní deník	1931 - 1945 (1948)	K 3

Název archivní pomůcky:	Archiv obce Rakolusky
Časové rozmezí:	1926 - 1945 (1950)
Počet evidenčních jednotek:	4 (3 úřední knihy, 1 karton)
Počet inventárních jednotek:	5
Rozsah v bm:	0,19 (úřední knihy – 0,08 bm, karton – 0,11 bm)
Stav ke dni:	3. 3. 2009
Zpracovatel fondu:	Kateřina Nová
Zpracovatelé archivní pomůcky:	Kateřina Nová, Petr Hubka, Zuzana Kliková
Počet stran:	9
Počet exemplářů:	4
Schválila:	Martina Matušková
	dne 3. 3. 2009 – č. j. SOAP/060-119/2009